

Ima li boljeg osveženja
za vrele letnje dane od
hladne vode sa dosta
leda? Grenland je
upravo to...

TEKST I FOTOGRAFIJE:
DRAGAN VIDOVIĆ

JUŽNI GRENLAND

Zaleđeni raj

Zašto bi se uopšte išlo na Grenland kada postoji toliko pristupačnijih mesta? "Zato što postoji" - odgovorio je Edmund Hilari, prvi osvajač Mont Everesta, kada su ga pitali zašto se tamo peo. Šarmantan, poetičan, odgovor koji to nije. U čemu je draž letenja? To je još jedno od pitanja o tome zašto neki ljudi vole da prelaze granice njima dostupnog sveta. Nedavno sam pročitao odgovor koji je na ovo pitanje dao Albin Starc, naš drevni letački as iz 1941. godine. On kaže da se, savladavši osnovni zakon života na Zemlji - zemljinu težu, čovek oseća natprirodno. Biti tamo gde nam instikt govori da se ne može biti, to daje natprirodan osećaj.

Zakoni života na Zemlji se brzo menjaju. Dok se pilot putničkog aviona možda još i suočava sa ponekim izazovom na letovima između Evrope i Amerike, putnici se ne osećaju nimalo neprirodno dok zevaju kroz prozor. Napolju se može videti Grenland

- fjordovi, jezera i ledeni bregovi. Videvši to, a nemajući pri tom kontrolu nad letom, čovek oseća da nije zaista tu, već kao da sve to gleda na televiziji. Letenje nam je možda postalo svakodnevnica, ali Grenland ostaje samo slika.

Arktik je zarazan - njegova lepota se podvlači pod kožu. Mnogo je lepši od toplih predela. Ako ga jednom vidite, pa makar

Aerodrom u
Narsarsuaku

iz aviona, može vam se dogoditi da vam se ureže duboko u misli. Svašta vam od toga može pasti na pamet. Tako biste se jednog dana mogli zapitati da li je i taj Grenland zahvatila ova globalistička transformacija sveta u izletišta i da li je tamo sada moguće otići? Otkućaćete "greenland airlines" na Google-u i kada nađete sajt kompanije Air Greenland, ovaj san će početi da dobija svoje obrise...

Istorija, geografija i infrastruktura

Poznato je da su na Grenlandu još u preistorijsko vreme živela eskimska plemena. Od 200. godine naše ere do 10. veka Grenland nije bio naseljen. Godine 982. na ostrvo je došao Erik Crveni sa svojim Vikinzima, bežeći pred krvnom osvetom. I danas se tu mogu videti ostaci njegove farme. Oko 1200. godine sa severnih kanadskih ostrva došli su Inuiti, indijansko pleme u svetu poznato kao Eskimi, mada se ovaj izraz na Grenlandu

slabo koristi jer znači "oni koji jedu sirovo meso". Vikinzi su tu živeli do 15. veka, kada su njihova naselja nestala usled posledica globalnog zahlađenja. Na jugu su se kasnije ponovo naselili Skandinavci. Od 1953. godine Grenland je pod kontrolom Danske.

Osamdeset procenata površine Grenlanda pokriveno je ledom. Od leda su slobodni fjordovi uz obalu i suve oblasti na severu. Fjordovi nastaju tako što ih izdube glečeri koji se kreću od ledene kape u unutrašnjosti ostrva prema moru. Za razliku od većine norveških fjordova, u grenlandskim fjordovima glečeri postoje i dan-danas. Neki od njih se ulivaju direktno u more, gde se od njih otkidaju ledeni bregovi. Ovo su takozvani "živi" glečeri, za razliku od "mrtvih" glečera koji ne stižu do mora, već se tope na kopnu.

Zbog toga što postoji dosta živih glečera, širokih po više kilometara, pojedini delovi kopna slobodni od leda nisu međusobno povezani. Zato, kao i zbog slabe naseljenosti, velikih razdaljina, planinskog terena i oštre klime, ovde postoje samo malobrojni i to lokalni putevi. Ne možete, dakle, iznajmiti auto i njime obići Grenland. Stanovnici, međutim, vole svoje puteve i ne idu ni sto metara bez automobila, obično terenskog ili traktora. Većina naselja nalazi se u fjordovima na južnom i zapadnom delu ostrva, gde je klima povoljnija. Glavni grad Grenlanda je **Nuk** (Nuuk) i ima petnaestak

hiljada stanovnika. Postoji još dosta manjih gradova i sela, naročito na zapadu i na jugu.

Godinama je ova destinacija bila rezervisana isključivo za izuzetno bogate turiste na luksu-

znim krstarenjima i za ekspedicije sposobne da iznajme helikopter. Čak i danas, ako pokušate da pronađete turističke informacije o Grenlandu na Internetu, prvo ćete naići na brojne agencije koje nude razgledanje fantastičnih prizora iz potpunog komfora i bezbednosti organizovane ture, sve to za više hiljada eura, ne računajući put. Ali, ako posedujete ranac i malo avanturističkog duha, možete proći mnogo jeftinije i uzbudljivije. Ipak, imajte u vidu da Gren-

Vrh Valhaltinde

land uvozi iz Danske praktično sve osim plodova mora, nekih vrsta mesa i leda. Zato su cene hrane i ostale robe koja se može kupiti u lokalnim prodavnicama više za desetak procenata od skandinavskih, koje su i same među najvišima u svetu.

Atraksije

Iako grenlandski gradići imaju mnogo šarma, najveća atrakcija ostrva je, bez sumnje, priroda. Zahvaljujući ogromnom prostoru i slabo naseljenosti, veći deo teritorije Grenlanda je nedirnut divljina kakve u Evropi ima još samo u Skandinaviji i to u tragovima. Kampujući, hodajući po prirodi

Zemlja A. Kornerupa
sa Valhaltindea

OSAMDESET PRO- CENATA POVRŠI- NE GRENLANDA POKRIVENO JE LEDOM

ili veslajući u kajaku, doživite Grenland na mnogo neposredniji način nego što biste to postigli ako koristite

ekskluzivnu turističku ponudu. I ne samo to: grenlandsko prostranstvo predstavlja i te kakav izazov koji će vam, ako ga savladate, pričiniti zadovoljstvo kakvo će izostati ako jednostavno odrešite kesu. Naravno, morate se pripremiti za surovu klimu.

Najpopularnija turistička destinacija Grenlanda je gradić **Ilulisat** (Ilulissat) na zapadnoj obali. Pored ovog grada nalazi se **Sermek Kujalek** (Sermeq Kujalleq), najveći glečer van Antartika, širok desetak kilometara, koji se kreće brzinom od 30 metara na dan i izliva u Disko zaliv ogromnu količinu džinovskih ledenih bregova, od kojih neki stignu i do Njujorka pre nego što se istope. Najveće planine su na istoku, ali je tamo teže putovati nego na zapadu, zato što je klima surovija, ima manje naselja, pa samim tim i manje raspoloživih transportnih opcija. Planine i fjordovi južnog Grenlan-

DESTINACIJE

da su takođe spektakularni, ali su zbog povoljnije klime pristupačniji. Ovo je, pored vikinških ostataka, razlog što ovde relativno mnogo ljudi uživa u višednevnim pešačkim turama. Pošto volim da hodam, kupio sam kartu za **Narsarsuak** (Narsarsuaq) i zatim proveo dva meseca planirajući detalje puta i dobavljajući opremu.

Zemlja Johana Dahla

I konačno, južni Grenland, bivša američka vojna baza Narsarsuak, crveni avioni kompanije Air Greenland i ledeni bregovi u fjordu. Nestrpljiv da što pre počnem svoju planiranu avanturu u **zemlji Johana Dahla** (Johan Dahl Land), u bespuću koje se prostire na sever od Narsarsuaka sve do ledene kape, pravo sa aerodroma otišao sam u obližnji Blue Ice Cafe. Ljubazni domaćini pozvali su čoveka koji živi sa druge strane

AURORA BOREALIS

Magija polarne svetlosti

Polarna svetlost (Aurora Borealis) je magnetni fenomen koji nastaje u višim slojevima atmosfere iznad polarnih oblasti, a vidljiv je sa Zemlje kao raznobojna svetlost. Ova svetlost se brzo menja i izgleda kao da se poigrava, i zbog toga su Eskimi verovali da su to duše dece umrle na rođenju. Na Grenlandu Aurora Borealis najbolje se vidi od septembra do oktobra i od marta do aprila, i to oko ponoći.

Severna svetlost
Foto: Carsten Egevang,
Greenland Tourism

reke, koja teče kroz takozvanu **Cvetnu dolinu**, i deli aerodrom od zemlje Johana Dahla, kako bi me ovaj prevezao preko reke traktorom. Grenlandske reke su hladne i srećan sam što bar ovu ne moram da pregazim. Čekam čoveka na raskršnici van naselja. Puno cveća, miris majčine dušice (tupaarnat na grenlandskom) i hajdučka trava (ulanne-rusaq). Moj termometar pokazuje 20° C. Sa druge strane reke čeka me nepregledna divljina, planinski **vrh Valhaltinde** i još dalje ledena kapa.

Pejzaž u okolini Narsarsuaka podseća na više predele Durmitora. Teren je otvoren i po njemu je lako kretati se, iako nema staza. Kada se izađe iz Cvetne doline na visoravan severno odatle, vegetacija se menja. Nema više majčine dušice i žbunja, već dominiraju lišajevi, mahovina i ponegde trava, ili biljke sasvim prilepljene uz zemlju, kao što su

borovnice (kigutaatnat nagguii) i neka minijaturna vrsta breze. Stene su crvenkaste, obrasle crnim lišajevima samo na delovima koji su duži deo godine slobodni od snega. Leti, kada se sneg istopi, ovo čini brda šarenim i daje im jedinstven i neobičan izgled. Jezera su mnogobrojna i bezimena.

Drugog dana hoda ukazao se vrh Valhaltinde, okružen glečerima, **jezero Nordbo** ispred njega i ledena kapa iza. Za to vreme počeo je da duva Foehn, veoma snažan vetar koji dolazi preko leda sa istoka ili severoistoka, uobičajen ovde. Te večeri se spustila oluja koja bi raznela većinu šatora. Moj je preživeo, samo su mu se šipke malo iskrivile.

U Rupi...

Posle četiri dana hoda po suncu, kiši i vetru, izbio sam na ivicu **Rupe** (Hullet), i bio ganut njenom ogromnošću. Rupa ima jedno šest-sedam kilometara u prečniku, duboka je nekoliko stotina metara i na njenom dnu se nalazi jezero koje sa južne strane jedan glečer puni ledenim bregovima, a sa severne strane se u njega uliva

GODINAMA JE OVA DESTINACIJA BILA REZERVISANA ISKLJUČIVO ZA IZUZETNO BOGATE TURISTE NA LUKSUZNIM KRSTARENJIMA I ZA EKSPEDICIJE SPOSOBNE DA IZNAJME HELIKOPTER

kratka, ali široka reka što ističe iz **Severnog glečera** nekoliko kilometara dalje. Rupa, glečeri i reka razdvajaju **zemlju Johana Dahla od zemlje A. Kornerupa i Devičanske zemlje** (Jomfrulandet). Moj plan je bio da preko zemlje A. Kornerupa izađem na ledenu kapu i tamo se popnem na jedan nunatak,

Kuće u Narsaku

što je inuitski izraz za planinu okruženu sa svih strana ledom, prihvaćen i u drugim jezicima. Ovaj nunatak se zove **Niviarsiat**. Koliko sam mogao da vidim na satelitskim snimcima, sav led koji okružuje zemlju Johana Dahla je pokretan - što znači ispunjen pukotinama, dok zemlja A. Kornerupa ima direktan pristup stabilnoj ledenoj kapi. Nisam našao bilo kakav izveštaj da je neko tamo bio.

Da bih stigao do zemlje A. Kornerupa trebalo je preći reku. Još sam pre polaska video na satelitskim snimcima da je reka brza i široka.

Ispod samog **Severnog glečera** reka nastaje spajanjem nekoliko manjih rukavaca koji ističu ispod leda. Hteo sam da je pređem tu gde je razuđena. Spuštajući se u Rupu u spirali, još pola dana pre nego što sam došao do reke čuo sam njen huk. To je bila divlja bujica.

Nisam hteo suviše lako da odustanem. Prenocio sam na finom belom glečerskom pesku pored reke, sa čepićima u ušima kako bih mogao da spavam od huke, i pokušao sam da je pređem u zoru, kada gle-

čerske reke imaju manje vode, a nabujaju popodne od vrućine. Zagazio sam u ledenu vodu, osetio delić snage bujice i pokušao štapom da pronađem mesto za sledeći korak. Voda je gurala štap i nisam mogao da napipam dno. Nije mi bilo druge nego da se vratim natrag. Umesto preko reke, bilo bi lako preći preko samog glečera, ali sam mislio da bi bez kompanjona i užeta to bilo rizično. Nisam želeo da rizikujem i zato su mi zemlja A. Kornerupa, ledena kora i nuinatak Niviarsiat ostali nedostupni. Mada sada kad razmislim, bio je stabilan taj glečer, mogao sam preko...

Valhaltinde i povratak među ljude

Imao sam i rezervni plan: uspon na Valhaltinde, najviši vrh zemlje Johana Dahla, visok 1.690 metara. Neka vas mala visina ne zavora: usled hladne klime, ova planina izgleda kao alpski vrhovi od 4.000 metara. Ima mnogo većih i strmijih planina na Grenlandu, ali budući da sam išao sam, namerno sam birao manje rizičan cilj. Uspon je trajao ceo dan i vraćajući se do šatora bio sam umoran ne samo od hodanja nego i od spektakularnih pejzaža. Ova planina je okružena ledom sa tri strane. Predvečernje svetlo, ključni element lepote severa, drukčije je nego kod nas. Veče traje veoma dugo i jezera, planine, glečeri i ledena kapa promene nekoliko neobičnih nijansi pre nego što se oboje u ružičasto. Vidite planinu okruženu ledom i osetićete se malim. Popnite se na nju i osetićete se srazmernim planini.

Danska arhitektura
u Kakortoku

Luka u Kakortoku

PREDVEČERNJE SVETLO, KLJUČNI ELEMENT LEPOTE SEVERA, DRUKČIJE JE NEGO KOD NAS. VEČE TRAJE VEOMA DUGO I JEZERA, PLANINE, GLEČERI I LEDENA KAPA PROMENE NEKOLIKO NEOBIČNIH NIJANSI PRE NEGO ŠTO SE OBOJE U RUŽIČASTO

Kuća u Kakortoku

Valhaltinde je dobio ime po Valhali, nordijskom raju, u koji Odin dovodi hrabre ratnike kako bi mu se na sudnji dan pridružili u konačnoj borbi protiv sila mraka. Suočavanje sa vertikalnim granitom, ledom i nordijskom mitologijom imalo je na mene još jedan efekat: osetio sam se ranjivim. Planine često izgledaju zastrašujuće, suviše strmo i nepristupačno, a kada im pridete ukaže se prolaz. Međutim, shvatio sam da sam udaljen četiri dana hoda od ljudi i da suštinski zavisim od opreme, koja može da otkáže, ili mogu da je izgubim.

I uvek tako: želja za avanturom nas goni, a strah, opreznost i umor nas koče. Njihova ravnoteža čini da nešto vidimo, da ponešto uzbudljivo doživimo i da se vratimo kući čitavi. Tako sam pažljivo krenuo natrag, na krilima straha, kao Vikinzi iz Galije. Nakon senzacija Valhaltindea i Rupe, predeli u povratku nisu bili naročito impresivni, a bili su često teško prohodni zbog močvara i žbunja. Kampovao sam jedne noći na obali velikog jezera Nordbo, po kome

JUŽNI GRENLAND TRAVEL TIPS

■ VODIČI

Postoji Lonely Planet vodič za Grenland i Arktik, koji u detalje opisuje posledice globalnog zagadenja sa kojima se Arktik suočava, ali kao praktično uputstvo za avanturističko putovanje po Grenlandu ova knjiga je prilično beskorisna. Detaljne planinarske karte koje izdaje Greenland Tourism na poledini sadrže mnogo korisnih saveta o tome kako tamo ostati čitav. Možete ih poručiti sa www.mapsworldwide.com. Pored toga, na zvaničnom sajtu nacionalnih parkova Aljaske, www.dnr.state.ak.us, možete pročitati kako opstati u sličnim uslovima - na primer kako preći glečersku reku ili izbeći hipotermiju.

■ POPUSTI

Na Grenlandu ne računajte na popuste.

■ BEZBEDNOST

Kriminala na ostrvu nema, jer lopov ovde ne bi imao kuda da pobegne. Sve opasnosti dolaze od divlje prirode.

■ ZABRANE

Zabranjeno je iznošenje iz zemlje predmeta izrađenih od delova tela nekih zaštićenih životinjskih vrsta, poput predmeta od zuba ili kitove kosti. U zaštićene životinjske vrste spadaju neke vrste kitova i sve vrste ptica grabljivica.

■ RADNO VREME

Prodavnice, pošte, banke i turističke agencije obično rade od 10.00 do 18.00h po podne, kao i u zapadnoj Evropi. Restorani se obično zatvaraju između 19.00 i 21.00.

plutaju ledeni bregovi, baš pored ostataka nekadašnjeg eskimskog naselja, sa pogledom na Valhaltinde sa druge strane jezera. Vreme se pokvarilo i proveo sam dva cela dana pod šatorom negde u planini, umotan u toplu vreću, čekajući da stane kiša, pišući ovaj tekst i čitajući. Nakon 11 dana života na dehidriranoj hrani, hodao sam poslednjeg dana znatno više nego što je mojim nogama prijalao, gonjen mišlju o šnicli za večeru. Za sve vreme provedeno u zemlji Johana Dahla nisam sreo nikoga.

Gradovi

Po povratku iz divljine ostalo mi je još tri dana do povratka u Evropu. Želeo sam da posetim dva obližnja grada, **Narsak** (Narsaq) i **Kakortok** (Qaqortoq). Do svakog od ovih gradova se može stići peške, kroz prelepe planine i fjordove, ali je za to potrebno po nekoliko dana u svakom pravcu. I da sam imao vremena, bio sam umoran od hodanja. Svratio sam zato prvo do Blue Ice Cafe-a, čiji mi je vlasnik, Jacky Simoud, demonstrirao svoje sposobnosti organizovavši mi za dvadesetak minuta putovanje do oba ova grada i smeštaj u hostelima, od kojih se jedan zvao Niviarsiat, po mom nesuđenom nunataku.

Putovao sam brodovima koji plove između ledenih bregova i usporavaju kod najvećih, obavijenih izmaglicom, kako bi turisti mogli da ih slikaju. Taj brodski prevoz me je ukupno koštao oko 200 eura,

i svakako mi je pružio izuzetno iskustvo. Narsak je veoma slikovit gradić. Drvene kuće skandinavskog tipa ofarbane su u vesele boje. Pozadinu čini impozantna stena, a ispred narsaške dve luke plove mnogobrojni ledeni bregovi.

Mihajlo Petrović Alas bio je na Grenlandu između dva svetska rata i pisao je u svojim putopisima da su Eskimi najprimitivniji ljudi na svetu. Kao pravi danski građani, današnji Grenlandani su začuđujuće civilizovani, prijatni i nenametljivi.

NAKON 11 DANA ŽIVOTA NA DEHIDRIRANOJ HRANI, HODAO SAM POSLEDNJEG DANA ZNATNO VIŠE NEGO ŠTO JE MOJIM NOGAMA PRIJALAO, GONJEN MIŠLJU O ŠNICLI ZA VEČERU

Deca vas pozdrave, nasmeše vam se, ne trče za vama i ne traže vam bombone. "Da li vam se dopada?", prekida moja razmišljanja konobarica u luksuznom restoranu u Narsaku, sa svećama na stolovima, sa pogledom na luku i na ledene bregove.

I šta vam onda vredi da upoznajete svet kada se on tako brzo menja? Sa svojih 3.100 stanovnika, Kakortok je skoro duplo veći od Narsaka, najveći je grad na južnom Grenlandu i predstavlja regionalni ekonomski centar. Sagrađen je na stenama oko luke. Do kuća preko stena često vode drveni mostići ili stepenice. Kakortok je isto tako slikovit kao i Narsak, mada ima manje ledenih bregova. Ovde, izgleda, dolaзи više turista.

Kao i svuda na Grenlandu, dovoljno je prošetati pola sata van grada da se čovek suoči sa nedirnutom prirodom. Iza Kakortoka se nalazi veliko jezero, a sa okolnih brda pruža se

KAO PRAVI DANSKI GRAĐANI, DANAŠNJI GRENLANĐANI SU ZAČUĐUJUĆE CIVILIZOVANI, PRIJATNI I NENAMETLJIVI

put. I još kažu "kada ste videli svet, tu je uvek Grenland". Kada pogledam karte Grenlanda, vidim da tu ima toliko toga da se vidi da bi mi za to trebalo bar 10 života. Samo sam dotakao lepote ovog ogromnog ostrva. Uskoro će dani početi da se skraćuju i već u septembru počee da pada sneg. A kada zimska noć i hladnoća prođu i severno sunce obasja led, nadam se da ću se vratiti po još. ■

Pejzaž sa poluostrva Kakortok

Ledeni bregovi

JUŽNI GRENLAND TRAVEL TIPS

■ KUHINJA

Grenlandska kuhinja je jednostavna i nije začinjena, ali same namirnice imaju veoma jak ukus. Grenlandske biljke i životinje veoma sporo rastu, i to je, kažu, razlog što su tako ukusne. Zbog hladne klime Grenlandani jedu uglavnom meso. Na jelovniku su različite vrste kitova i riba, jagnjetina, mošusna govedina, koja ima ukus sličan ovčetini, ali još jači, kao i sva ostala hrana uvezena iz Evrope.

■ REKREACIJA

Šetnje, planinarenje, vožnja kajakom, ronjenje ispod ledenih bregova leti ili penjanje po njima krajem zime, lov i ribolov, vožnja na sankama koje vuku psi ili na motornim sankama, nordijsko skijanje, posmatranje kitova, jedrenje, ledeni golf, terenski biciklizam...

■ ŠOPING

Tradicionalna nošnja je veoma interesantna, ali ju je teško nabaviti jer na južnom Grenlandu ne postoje specijalizovane radnje koje je prodaju. Pored narodne nošnje, moguće je kupiti i kožne čizme koje koštaju oko 500 eura i neku vrstu čipke napravljenu od perli koje se koriste i za narodnu nošnju. Od ostalih suvenira možete da kupite tradicionalni nakit i dinduve koje su izrađene od kostiju ili perlica po izuzetno visokim cenama. Video sam prelepe bunde od foke, ali nisam ni pitao pošto su. Grenland nije mesto za šoping.

■ ZABAVA

Samo sam u Kakortoku video pravi bar koji radi do kasno uveče. Cena piva je bila oko šest eura. Kažu da ima dosta barova u Nuku. Ipak, večernje svetlo Arktika je mnogo bolji razlog da ne legnete u 19.00h, nego što su to barovi.

■ RAZNO

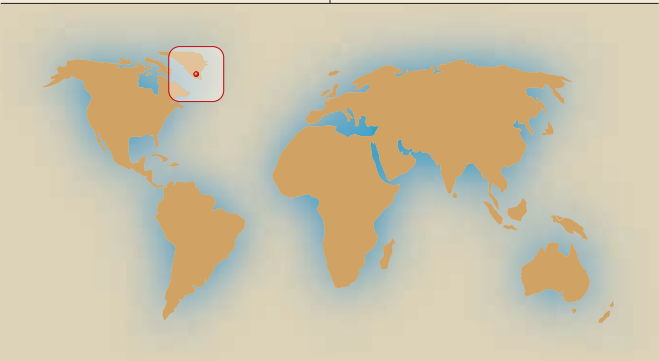
Lokalna agencija Blue Ice organizuje nekoliko različitih dnevnih izleta kroz koje možete da se upoznate sa Grenlandom. Možete da razgledate glečere iz helikoptera, brodom obilazite fjordove ili možete brodom da odete do mesta lgaliku gde se mogu videti vikinski ostaci. Cene izleta se kreću od oko 70 do oko 250 eura.

JUŽNI GRENLAND INFO

■ GEOGRAFSKI POLOŽAJ

Grenland se nalazi u Severnoj Americi i geografski i etnički; ali politički i istorijski bliži je Evropi.

nemo da **građani Srbije ne mogu da dobiju turističku vizu**, već isključivo mogu da odu na poziv rodaka ili poslovnih partnera. Pored pozivnog

Atlantski okean se nalazi južno od Grenlanda, Artički okean na severu, Bafinov zaliv i Kanada na zapadu. Grenland je najveće ostrvo i najveća teritorija koja nije nezavisna.

■ POPULACIJA

Grenland nastanjuje **oko 56.000 ljudi**, od čega polovinu čine Inuiti (Eskimi), a drugu polovinu Danci.

■ KAKO STIĆI DO...

Iz Beograda možete da stignete do Grenlanda preko Kopenhagena. Direktno letove za Kopenhagen obavlja jedino Jat Airways, i to pet puta nedeljno. Primera radi, utorkom avion iz Beograda poleće u 14.40 i stiže u Kopenhagen u 16.55. Let za Grenland obavljaју dve aviokompanije. SAS (Scandinavian Airlines) leti do grada Kangerlussuak (Kangerlussuaq) jednom dnevno. Poleće u 07.50 i na Grenland stiže u 08.40 po lokalnom vremenu. Kompanija Air Greenland leti ponedeljkom, utorkom, četvrtkom u 09.15, a petkom leti i u 09.15 i u 11.00. U oba slučaja let traje oko četiri i po sata. Cena povratne karte na relaciji Beograd - Kopenhagen je od 139 eura, plus oko 69 eura za takse i dodatke, a povratna karta na relaciji Kopenhagen - Grenland kompanijom SAS je od 474 eura, uz oko 52 eura za takse i dodatke. Povratna karta u kompaniji Air Greenland košta 584 eura, uz oko 100 eura za takse i dodatke.

■ DOKUMENTA

Iako Grenland pripada Danskoj nije deo Šengenskog sporazuma. Zahtev za odobrenje vize za Grenland možete da podnesete u ambasadi Danske u Beogradu, koja će ga dalje procesuirati. Moramo da napome-

pisma, potrebno je priložiti pasoš i fotokopiju pasoša, jednu fotografiju, formular, uverenje o zdravstvenom osiguranju tokom boravka, kao i 35 eura za postupak viziranja. Pošto je zbog dužine procesa potrebno malo više vremena za odobrenje vize putnicima se savetuje da zahtev podnesu bar dva do tri meseca pre puta. Više informacija možete da dobijete na sledeći broj telefona: 011 36 79 501, od 09.00 do 10.00 i od 14.00 do 16.00h, od ponedeljka do petka.

■ KLIMA

Prosečna letnja temperatura na jugu Grenlanda je 5°C noću i 15°C danju. Količina padavina je najveća na jugu, dok zapad ima prilično suhu klimu. Severozapadni Grenland prima manje padavina nego Sahara, i to je razlog što ovde nema ledene kape. **Preporučeno doba za odlazak je kraj zime, to jest kraj aprila i maj**, što predstavlja početak sezone. Tada je more još zaledeno, ali je dan dug i temperatura ne mnogo ispod nule. Za pravi doživljaj Arktika ovo je možda najbolji period, kao i proleće, koje je u junu. Jul i avgust su najpopularniji meseci. Septembar je kraj sezone, tada se dani skraćuju i počinje da pada sneg.

■ VREMENSKA RAZLIKA

Tri sata manje u odnosu na Srbiju, ali budući da nema pomeranja sata, vremenska razlika leti se povećava na četiri sata.

■ JEZIK

Zvanični jezici su **grenlandski**, koji je najrasprostranjeniji inuitski jezik, i **danski**. Dosta ljudi zna engleski.

■ MEDICINSKE NORME

Ako se izumru opasnosti koje donose divljina i hladnoća, **Grenland je veoma zdrava sredina**. Nikakve vakcinacije vam nisu potrebne. Možete piti vodu iz vodovoda, kao i vodu iz reka i jezera. Ako se udaljavate od naseljenih oblasti, neophodan vam je komplet za prvu pomoć. U tom slučaju ponesite antibiotike, aspirine, flastere, vitamine i tome slično, zatim obavezno kremu za ruke i kremu za sunčanje, toplu odeću otpornu na kišu i vetar, rukavice bez obzira na godišnje doba...

■ NOVAC

Zvanična valuta je **danska kruna**. Jedan euro vredi oko sedam i po kruna. Turističke agencije i samoposluge primaju platne i kreditne kartice, a banke postoje samo u većim gradovima.

■ STRUJA

220V, 50Hz

■ SMEŠTAJ

U većini naseljenih mesta postoje **hosteli** gde smeštaj u višekrevetnim spavaonicama košta od 30 do 40 eura (duplo više i mnogo komfornije nego u Evropi), a ima i **hotela**, po cenama od oko stotinak

Južni glečer se uliva u Rupu

eura pa naviše. **Kampovanje** je dopušteno i besplatno van naseljenih mesta, osim na mestima od istorijskog značaja ili kraj jezera i reka koje gradove snabdevaju vodom. Ako hoćete da kampujete na Grenlandu, biće vam potrebna zimska vreća za spavanje i šator koji je u stanju da izdrži jak vetar. Ukoliko želite možete da boravite i u nekoj **grenlandskoj porodici**, koja će vam obezbediti noćenje i doručak, po ceni od 40 eura i više. Doručak, doduše, može i ne mora da bude uračunat. U selu Ilulissat, na zapadnom Grenlandu, možete da boravite i u **aluminijumskom iglu**, u periodu od 01. maja do 30. septembra, po ceni od oko 167 eura za noć. Više informacija na

www.greenland.com i www.blueice.gl

■ INFORMACIJE

Blue Ice se nalazi odmah pored aerodroma u Narsarsuaku i smatra se najvažnijom putničkom agencijom južnog Grenlanda. Zaposleni su veoma sposobni i mogu vam dati mnogo informacija na licu mesta ili vam organizovati putovanje. Ako vas ima više, bilo bi dobro da ih kontaktirate nekoliko dana unapred. Inače u svakom gradiću postoji turistička informativna agencija, obično u luci.

■ TELEFONIRANJE

Ukoliko pozivate Grenland iz Srbije okrenućete 99 (izlaz iz Srbije), zatim 299 (pozivni za Grenland), pozivni broj grada ili mobilne mreže i broj pretplatnika. **Srbiju pozivate** tako što ćete da okrenete 00 (izlaz), 381 (pozivni za Srbiju), zatim broj grada ili mobilne mreže i broj pretplatnika. Naši mobilni operateri nemaju potpisan ugovor o romingu sa Grenlandom. Možete kupiti lokalnu SIM karticu, ali mobilna mreža postoji samo u naseljenim mestima. Ako posećujete nenaseljene oblasti, razmotrite mogućnost

iznajmljivanja satelitskog telefona, zbog vaše bezbednosti i kontakta u hitnim slučajevima. Opet, neke satelitske mreže ne funkcionišu na Grenlandu, ili bar ne na celoj njegovoj teritoriji. Ono što sigurno funkcioniše je Iridium satelitska mreža. Informacije o iznajmljivanju možete da potražite na Internetu, a ponuda je

zaista velika. **Pristup Internetu** imate u većini hotela, a Internet kafea slabo ima, možete da posetite Blue Ice Cafe.

■ KAKO SE KRETATI PO OSTRVU

Medugradski prevoz ne postoji. Jednom nedeljno jedan **trajekt** plovi duž zapadne obale, od južnog Grenlanda do Disko zaliva, nekih 1.400 kilometara severnije i vraća se natrag. Postoji još mnogo više privatnih sezonskih plovidbi dostupnih putniku kroz turističke agencije. Pored toga, na raspolaganju su vam brojni lokalni letovi kompanije Air Greenland. U gradovima postoji **taksi**. Cene lokalnog prevoza su izuzetno visoke.